

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Vita Beati Aloysii Gonzagæ E Societate Iesv,
Ferdinandi S. Rom. Imp. Principis, Marchionis
Castilionensis F. Natu Maximi, Libri Tres**

Cepari, Virgilio

Coloniæ Agrippinæ, 1608

c. 5. Profectus in Montemferratum graui vitæ periculo defungitur: animum
ad religiosorum institutum appellit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-43934

genibus, vniuerso populo spectante, in æde sacra morabatur. Post id loci sacram Synaxin celebrare nō destitit. Est & illud præterea non indignum memoria, quod tum à matre eius, tum ab alijs, qui rem non semel obseruarunt, accepi. Etenim ab hoc tempore tam impensè sacram Eucharistiã est veneratus, vt quotidie, cum rei diuinæ interesset, postquã sacerdos conceptis verbis Christi corpus confecerat, ingenti pietatis vi, in effusos fletus solutus, terram ipsam humectaret. Ad eundem modum reliqua deinde vita affectus fuit, nisi quòd festis diebus, quibus ipsemet sacro epulo reficiebatur, lachrymas fundebat vberius.

CAPVT QVINTVM.

PROFECTVS IN MONTEM-
ferratum graui vite periculo defun-
gitur: animum ad Religioso-
rum institutum ap-
pellit.

NVntiatum erat Ferdinando Marchioni, qui etiamnum Casale Sancti Euasij, vbi est Gubernatorum Montisferrati prætorium, habitabat, **ALOYSIVM**, quidem videri è nupera

sua inualetudine recreatū: verum crebris,
vixque mortali corpori ferendis ieiunijs,
quæ sponte susciperet, ita fractum esse, vt
dissoluto stomacho ægrè cibū admittere,
& custodire, nedū concoquere posset, neq;
quòd ipse sibi deesset, melius ei fieri. Mar-
chio, cui huius præcipuè filij vita, ac salus
cordi erat, spe ductus, si penes se eum habe-
ret, aliquod ab se eius morbo remedium
reperiri aut certè, ne longius serperet, pro-
uideri posse, ALOYSIUM vna cum ma-
tre, & Rudolpho ad se accersit. Hi ergo,
eum æstas eiusdem anni M. D. LXXX.
esset in exitu, Castilione Montemferra-
tum versum se dant in viam: in qua ALO-
YSIVS manifestum vitæ discrimen adiit.
Cum enim Ticinus annis frequentibus per
eos dies imbribus vehementer auctus, ne-
cessariò vado transeundus esset, inter ipsas
vndas rheda, qua ALOYSIUS cum Rudol-
pho, & moderatore vehebatur, media dis-
rupta est. Pars anterior, in qua erat Rudol-
phus, quadrigis iuncta, etsi non absque la-
bore, & periculo in vltiorem ripam,
quò iam ceteri currus transmiserant, ab ip-
sis pertracta est: posterior, quæ ALOY-
SIUM cū moderatore ferebat, profluentis
impetu procul abrepta, vtriusq; vitā in du-
biū adduxerat. Nam siue illā gurgites euer-
tissent, siue hausissent, ALOYSIUS certè
per-

AB

pereūdum in aquis erat. Sed nimirum Deo, pro sua singulari, quam de hoc puero gerebat, solitudine, curæ fuit prouidere, vt illud rhedæ frustum, ab ingenti arboris trūco, quem vis vndarum in medium flumen detulerat, tantisper sustineretur, dum qui alteram iam ripam tenebant, hominem regionis, & fluuij gnarum accerferent. Is e quo amnem inuectus est, in quem Aloysium à tergo suo sublatum incolumem eduxit, atque eodem deinde moderatorem repetiturus, & traiecturus redijt. Hoc discrimine perfuncti, facto agmine, ad propinquam ædem sacram supplicatum, Deoque, cuius beneficio hunc tam grauem casum efugissent, gratulatum iere. Interea loci submersos esse fama tulit. Mater primâ rhedâ iam prægressa, hoc accepto nuncio, tristitiæ ac timoris plena, bonam viæ partem remissa est. Quin etiam vsque Casale, ad ipsius Marchionis aures idem rumor affluxit. Is, rei cognoscendæ, certum hominem maturare iussim, dimittit, neque deinde, nisi re explorata, partem vllam quietis cepit. Sed breui eum coniugis, & liberorum aduentus cura omni & mœrore leuauit. Versatus est B. Aloysius Casale Montisferrati amplius dimidiatum annum, quo tempore cū Latinis literis, in quibus progressus habebat minimè pēnitendos, nauabat operam, tum

verò piorum Patrum, quibus à D. Ioanne Decollato, ac vulgarius à D. Barnaba, cuius in Ecclesia Mediolani sunt exorti, nomen est inditum, consuetudine plena innocentia, ac sanctitatis longiùs etiam ad perfectam virtutem processit. His cum vteretur sæpe familiariter, & pœnitentiæ, atque Eucharistiæ mysteria in eorum templo obire pergeret, clariùs sibi indies ad firmiores in cœlesti disciplina profectus, lumen accendit. atque vt suis præclarè factis alia, atque alia quotidie à Deo ornamenta merebatur, ita ille & noua æternæ doctrinæ lumina menti eius præpandebat, & nouo semper instinctu, velut stimulis quibusdã, ab his fluxis rebus abactum, ad cupiditatem maioris, & maioris sanctitatis excitabat. Ergò, quãuis operam daret parens, vt quò aliquid ex illa pietatis contentione relaxaret, crebram illi & variam remittendi, oblectãdique animi occasionẽ offerret, nunquã tamẽ vel latũ vnguẽ, à susceptis aduersis Deũ officijs, abduci se passus est. Ludus illi erat, precãdi caussa, celebrare eadẽ V. Matris, cognomẽto à Crea, quæ in propinquo, magno populi cõcursu colitur, & modò in Patrũ Capuccinorũ, modò in Barnabitarum cœnobium se recipere, dequẽ pietatis institutis cum vtrisque colloqui. A quibus cum miram in ijs sententiarum consensio-

nem

nem animaduerneret, vix auelli posse videbatur. Admirabatur imprimis illam, quam in plerisque omnibus cernebat, vultus hilaritatem: illum rerum mortalium contemptum, illa statura precandi, & canendi tempora, illam totis ædibus quietem omnino strepitu vacuam, illam animi, siue viuendum, seu moriendum sit, æquitatem. Hæc reputans, animum ad simile vitæ genus sensim adiungebat. Tunc præsertim, cum Barnabitarum domicilium ingressus, secum ipse, per otium, felicitatem religiosorum hominum in animo volutaret, vel ob id, quòd omnibus fortunæ bonis, quòd promptius Deo seruirent, abiectis, res eorum curandi necessitatem ei quandam attulerunt. Vbi ergò, quemadmodum ipse mihi postea Romæ, alijsque retulit, ita ipse cū animo suo ratiocinabatur. *Viden' Aloysi, quàm beata sit religiosè acta vita? Hi patres; omnibus seculi laqueis expediti, omnes peccandi oportunitates procul habent. Tempus omne, quo ceterorū hominū vulgus caducis diuitijs, fallacibusq; gaudijs persequēdis tribuūt, id illi in cōtrahēdis immortalibus opib; collocant. atq; his lucris, quæ simul ingētia sunt in Deū merita, sibi illū æternū obstringūt, neq; metuūt, ne frustra proprietate labores illos sustineāt. sūt religiosi homines illi demū, si qui alij, qui in degēda vita rationem ducē sequūtur, neq; sensus, cupiditatūq; dominationis*

tionis

tioni sunt obnoxij. Non illi honores ambiunt, nō
 terrestria, & labentia bona loco vllō ducunt, non
 agitantur emulationis stimulis, non inbiant alio-
 rum fortunis: vno Dei seruitio, cui seruire regna-
 re est, beati. Quid verò admirabilitatis habet, si
 tranquilli semper & lati, neque mortem, neque
 Dei tribunal, neque inferorum supplicia refor-
 midant? Animos scilicet habent nullius criminis
 conscios. quid, quod dies & noctes caelestes diui-
 tias accumulāt, quando quidem nunquam non
 rebus pijs operati, aut cum Deo semper aliquid a-
 gunt, aut Dei causa. Testimonium igitur innocē-
 tiae, quod eis conscientia ipsa tribuit, intimam a-
 nimis pacem tranquillitatemq; conciliat, è qua
 tum serenitas, qua in vultu notatur, tum spes mi-
 nimè vana caelestium opum promanat. Et quibus
 non gaudijs efferuntur, cum reputant, cui serui-
 ant, & in cuius cohorte suum degant? Tu verò
 quid agis? quid cogitas? quid est quamobrem hoc
 vite genus deligere nequeas? Prospice iam nunc
 animo, quae illis à Deo premia sint proposita. Co-
 gita quantum otium, & facultatem sis habiturus
 pietati tuae liberè seruiendi. Si Marchionis digni-
 tate Rudolpho, vti decreuisti, transmissa, nobis ab
 ea discedere, multa fortasse tibi videnda erant,
 quae probare non poteris. Dissimulabis? at qui con-
 scientia te neglecti officij stimulare non desinet.
 Reprehendes? at molestus eris, aut certè surdo
 canes. Quid? vbi sacerdotio initiatus, inter Eccle-
 siasticos agitabis, an tum demum votorum te
 tuorum

tuorum compotem fore cōfidis? Atqui exquisitius quoddam, quàm homines sedulo obnoxij, virtutis genus professus, iisdem, quibus illi periculus iactaberis. iisdem autem? immò verò vehementiores etiam tibi, quàm illis ipsis, qui matrimonio vinciti sunt, peccandi illecebræ blandiuntur. Omnino, defugere non poteris, quin profanorum hominum sententiam obserues, ad eam mores tuos fingas, eorum voluntatibus obsecundes. Si enim in seculo te teneri patiaris, necessarium tibi alius post alium princeps, officij causa, conueniendus, ac deuinciendus est. Iam ubi illustrium foeminarum, quæ necessitudine aliqua tibi sunt connexæ. familiaritatem deuitaris, in hominum sermonem venies. Sim in eam te dabis, primum illud consilium tuum profectò frēgeris. Sacerdotia, & honores Ecclesiasticos admitte. in longè maiores, quàm quibus modò distringeris, occupationes à pietate alienas temet immerges. Recusa. Ab ipsis illis necessarijs, & propinquis tuis socors, & generis tui probrum audies. neque vllum tibi stimulorum genus subijcere desinent, donec ad honores suscipiendos perpulerint. At verò si Religiosorum disciplinam amplectare, hæc omnia, quæ te retinent, vincula quasi vno ictu abscideris: aditum deinde periculis omnibus intercluseris, tum deposueris omnem inanibus hominum studijs velificandi curam, denique in eo te statu collocaris, ubi nulla res pacè animi tui delibare, aut Deo, omni studio virtutis, seruire cupientem retardare possit. Hæc atque
alia,

alia, vt ipsemet prodidit, secum id temporis Aloysius cogitabat, quæ eius animum ita defixerant, atque à sensibus alienarant, vt facile intelligerent familiares, eum qui sic cogitationem intendisset, magnum aliquid secum moliri. Nemo tamen eum, quid ageretur, percunctari audebat. Denique postquam sæpe Deo supplicarat, sæpe se Eucharistia refecerat, vt tam graui consilia versanti lucem afferret; ratus hanc mentem iniectam esse sibi diuinitus, sæculo suas sibi res habere iusso, in aliquam religiosam familiam se migrare statuit, vbi præter Virginitatem, quam pridem Deo obligarat, Obedientiam etiam, & Paupertatem Euangelicam ex voto coleret. Verùm quòd necdum exacto ter-tiodesimo ætatis anno, factis cogitata persequi non licebat, neq; vllam familiam designauit, neque quid haberet in animo, cuiquam exposuit. Patres tamen illi quiddam odorati, in spem venerant ad eorū aliquando cœtum aggregatum iri. Interea ille, ne cum animi sui proposito mores discreparent, arctiùs & attentius vitæ suæ rationem instituere, atq; inter sæculi, & aulæ delitias; hominum Religiosorum consuetudinem omnibus virtutibus exprimere: diutius secum in cubiculo habitare: nolle per hyemem in eo focum, quo adhuc, propter ma-
nuum

num teneritudinem, quæ frigore intumescere, & rumpi solent, accendi, vel importari: foris item nunquam igni appropinquare, aut, si aliorum societas aliter ferret, locum capeffere, in quo minime calefieret. Remedia sedando manuum tumori à domesticis ad se delata, cum grati animi significatione, accipere, sed seposita vsurpare nolle. Omnia amore pro Deo aduersa patiendi facere. Omnem item populi celebritatem fugiebat. multo verò magis à comædijs, cœnis tempestiuis, lautisque epulis abhorrebat, ad quas cum non raro à patre, nonnunquam etiam tam inusitatum eius solitudinis studium stomachante, inuitaretur, nūquam permoueri potuit, ergo cæteris eò confluentibus, solus remanebat domi, atque ibi interdum sacra meditando, interdum cum vno vel altero homine graui, & erudito de literis, vel pietate colloquendo, tempus fallebat. Interdum verò Patres Capuccinos, & Barnabitas adibat, & quando nullis amplius sæculi pompis, & gaudijs duci poterat, sanctis eorum sermonibus fruebatur. Pater aliquando eum comitem sibi ascuerat Mediolanum, vt Transuectionem omnium eius prouinciæ equitum, cui illum propter munus quod gerebat, cum alijs multis viris principibus oportebat interesse, spectaret.

Cum

Cum ergò quod res & rara sit, & in primis
 visenda magni ad eam fierent hominum
 còcursus, Aloysius, qui, ne patrem pro im-
 perio præcisè hoc iubentem irritaret, face-
 re non potuerat, quin accederet; noua arte
 vsus, nunquam ab se impetrari est passus, vt
 in primis subsellijs, vnde commodissimè
 pompa omnis videri poterat, sederet, &
 quod amplius est, quantum licuit, dedit o-
 peram, vt oculis semper esset vel clausis vel
 aliò conuersis. Denique verè mihi affirma-
 re posse videor, eum pueritiam transegisse,
 neque vnquam puerum fuisse. neque enim
 vnquam illa ætate quicquam leuiter fecis-
 se compertus est. Libros turpes, aut inutiles
 nūquā in manibus habuit. Diuorū à Surio,
 & Lipomano descriptas legebat cū volupta-
 te res gestas. è profanis eos ferè legebat,
 qui de moribus scripserunt, vt Seneçā, Plu-
 tarchum, Valerium Maximum. Exempla,
 quæ ex ijs excerpebat, in loco, cū alios ad
 vitam è Christi vel Philosophiæ præceptis
 instituendam hortabatur, vsurpabat. Ha-
 bebat enim aliquando sermones, siue palā
 cum pluribus, siue seorsim cum vno ali-
 quo, ita sapientissimis sententijs refertos, ita
 disertos, ita ardentis, vt stupefacti om-
 nes, doctrinam eius longè captum eius æ-
 tatis superare, ac proindè diuinitus haustā
 esse dicerēt. Id etiam erat, cur eius necessa-
 rij

farij, cùm eius mores non ignorarent, neque tantam victus cultusque duritiem, rerumque omnium quæ in sæculo laudatur, despicientiam æquis oculis aspicerent, tamen prudentiam eius singularem, virtutemque reueriti, neq; quid ita faceret interrogare auri, in iustum eum facerent.

CAPVT SEXTVM.

*CASTILIONEM CVM PATRE
reuersus, per summam austeritatem
vitam agit, & diuina ope
incendium euadit.*

Postquam perfunctus Montisferrati administratione Marchio, cum familia Castilionem remigravit, Aloysius non modò illam tam acerbè afflicti sui, precandique contentionem laxauit, verum etiam sic intendit, vt mirum sit vel eum non graui aliquo morbo, qui perturbatam iam diu totam valetudinem funditùs perderet, oppressum esse, vel parentes, in quorum hæc oculis faciebat, non pro potestate ueluisse. Etenim ad illam victus parsimoniã, ac duritiã, quam Mátuæ, vt supra memoraui, erat complexus, neq; vnquã deinde abiecerat, complura in singulas hebdomadas plena ieiunia adiuxit, sic vt quo hebdomadibus minimum tria seruaret stata ieiunia:

F

Nempe